

EDUCATIE & DE ZEE

Wie denkt dat zee en kust slechts als een kanttekening in de lessen aan bod hoeft te komen, zit er goed naast! We helpen geïnteresseerde leerkrachten dan ook graag op weg met allerlei opdrachten, proefjes en nuttige informatie.

TWEETS VAN EEN BULTBRUG

De educatieve website 'ZeelnZicht' maakt voor jou het onzichtbare zichtbaar! Wat speelt zich af in het water, op de zeebodem en tussen die vele zandkorrels, welke rare snuiter vliegt daar? Deze site over zee en kust dompelt je via verhalen, video's, weetjes maar ook facts en figures onder in de wereld van het zeeleven. Nieuwsgierig? Surf dan snel naar <http://www.ZeelnZicht.nl>. Hiernaast reeds een voorsmaakje: een fragment uit de blog van Gerbrand Gaaff (Ecomare), de redacteur van dé nederlandse talige educatieve website over zeeonderzoek: ZeelnZicht!

De website www.ZeelnZicht.nl biedt een keur aan mogelijkheden om de natuur van de Noordzee, Waddenzee en Schelde te verkennen. Achtergrondinformatie is beschikbaar in de vorm van de encyclopedie 'de Vleet'. De redactie van ZeelnZicht werkt op Ecomare op Texel. Het VLIZ zorgt voor de Vlaamse invalshoek op ZeelnZicht.

21 april. Als ik mijn computer aan het begin van de dag opstart is er mail van Frouke, mijn naaste collega. Zij werkt vandaag elders, maar heeft wel een tip voor me. Op YouTube staat een spannend filmpje van een bultrug, die op 19 april voor de kust van Scheveningen zwom.

Sinds kort twittert ZeelnZicht, dus ik maak meteen een tweet. Daarna schrijf ik een nieuwsbericht voor de website van Ecomare. Op de nieuwspagina's van ZeelnZicht kan ik jammer genoeg geen filmpjes inbouwen, dus dat laat ik even zitten.

Het wordt bijna gewoon, die bultruggen. Afgelopen winter zwom er één voor de Frans-Vlaamse kust. Voor eerdere waarnemingen en strandingen kan ik terecht bij onze eigen mariene encyclopedie, de Vleet. In 2010 en 2009 strandingen bij Katwijk en Ameland. Begin 2009 een levende voor de kust van Texel. In 2008 een stranding bij IJmuiden, en in 2007 de bekende 'zwerver'. Deze walvis had het Marsdiep ontdekt als gedekte tafel en zwom dagenlang heen en weer. Verschillende Texelse ondernemers droomden al van een bloeiend whalewatch-bedrijfje. Maar de bultrug zwom weg, om later te worden gespot aan de Zuid-Ierse kust. En weer later vertoonde hetzelfde dier zich weer in Hollands kustwater, nu bij Egmond.

De allereerste stranding was, voor zover we nu weten, in 1751, bij Nieuwpoort. Deze stranding is pas onlangs herontdekt omdat eerder werd gedacht dat het om een ander soort vinvis ging. Maar de tekeningen van het dier laten geen twijfel bestaan; het was echt een bultrug. Daarna duurde het 250 jaar voordat er weer een bultrug strandde op de kust van de Lage Landen, dit keer bij de Maasvlakte. Datzelfde jaar nog een waarneming van een levend dier en toen, in 2004 volgde de meest legendarische stranding.

Op de Vliehors lag een dode walvis. Hij was niet zo erg groot. Om dure bergingskosten te vermijden werd het dier ter plekke begraven. Maar vlak voor de begrafenis kon natuurkenner Dirk Bruin nog foto's maken. Hij verstuurde die foto's naar verschillende walviskenner. Arthur Oosterbaan, conservator op Ecomare, stelde vast dat het om een gave bultrug ging. Een absoluut unieke vondst! Arthur belde met de burgemeester van Vlieland en kreeg toestemming om met een Texelse snijploeg het dier te bergen. Na behoorlijk wat strubbelingen kon het skelet op transport. Niet lang daarna had Vlieland een nieuwe burgemeester en Ecomare een topstuk voor de collectie.

Op ons stapeltje 'te verwerken' ligt nog een ander artikel over bultruggen. Het is bekend dat deze walvissen enorm goed kunnen zingen. Die liederen zijn nu met behulp van computerprogramma's geanalyseerd. Daaruit blijkt dat de 'taal' van de bultruggen minstens net zo complex is als de taal van mensen. De liederen kennen een syntax die sterk doet denken aan onze structuur van zinnen, woorden en klanken. Jammer dat de computermodellen wel de structuur van de bultrugtaal kunnen ontleden, maar er absoluut geen betekenissen aan kunnen koppelen. We weten nog helemaal niet waar de liederen over gaan.

Toch vertellen de bultruggen die de laatste jaren op bezoek komen in de Zuidelijke Noordzee mij wel een verhaal.

Ze vertellen me dat de zee verandert. Als je vrijwel dagelijks bezig bent om nieuwe informatie in de encyclopedie te verwerken, dan weet je dat eigenlijk wel, maar toch is die boodschap extra indrukwekkend als die van dit soort fascinerende dieren komt. Bultruggen twitteren als de beste. Ik volg ze.

Begin 2009, een bultrug voor de kust van Texel (Salko de Wolf, Ecomare)